

PASTORALE
PASTORAL LETTERS

Cuvânt pastoral la Sărbătoarea Învierii Domnului

† LAURENȚIU,

**DIN MILA LUI DUMNEZEU,
ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI**

**«ICOANA ÎNVIERII DOMNULUI –
CHIPUL BIRUINȚEI LUI HRISTOS ASUPRA
MORȚII»**

*„Milostivirea ta cea nemăsurată,
Cei ținuți în legăturile iadului văzând-o
La lumină au mers, Hristoase,
Cu picioare vesele, laudând Paștile cele veșnice.”
(stihiră din Canonul Învierii)*

HRISTOS A ÎNVIAT!

Iubiții mei fii duhovnicești,

Bucuria sfântă și mântuitoare a Slăvitului Praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos se revarsă, în această noapte de taină, peste întreaga lume, iar Sfânta noastră Biserică ne umple iarăși sufletele de lumina cea adevărată a credinței că Hristos, înviind, ne trece și pe noi, împreună cu El, „*din moarte la viață și de pe pământ la cer*”.

„*Veniți de luați lumină!*” – Acestea sunt cuvintele pline de puterea Iubirii și Învierii Domnului Hristos, Biruitorul morții, care astăzi ne cheamă să primim în sufletele noastre nu o lumină fizică, vremelnică, ci lumina iubirii Lui jertfelnice, biruitoare asupra morții și a păcatului, lumina vieții celei adevărate, în pacea și iubirea nesfârșită a Tatălui Ceresc.

Toată viața noastră creștină, trăită în Taina Bisericii, este o continuă călătorie spre Înviere și Viața cea adevărată. Învierea Domnului Hristos este temelia *credinței* noastre, dar și *nădejdea* cea mare care umple de sens viața noastră, căci

fără Învierea Mântuitorului zadarnică ar fi credința noastră, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel (I Cor. 15, 14).

Asemenea poporului lui Israel care, sub conducerea marelui Moise, a ieșit biruitor din robia Egiptului, fiind povățuit de stâlpul luminos al ocrotirii milostive a lui Dumnezeu, la fel și noi, noul popor ales, răscumpărat prin Taina Crucii, ne trăim viața în Biserică ca pelerini spre Țara Învierii, a Împărăției lui Dumnezeu. Suntem ocrotiți și călăuziți în urcușul nostru de o mulțime de stâlpi de lumină care ne ajută să vedem și să înțelegem care este Calea spre cer și ce trebuie să facem ca viața noastră să fie încununată la ieșirea din această lume de Lumina Învierii și a Vieții veșnice.

E minunat modul în care Preabunul Dumnezeu ne povățuiește spre acest nou Pământ al făgăduinței și ne ajută să trecem prin *pustiul* plin de încercări al acestei vieți. Sfânta Evanghelie, Sfintele Taine, sfintele slujbele și sfintele icoane sunt *stâlpii de lumină* prin care Dumnezeu ne îndrumă în Biserică să găsim calea spre cer. Astfel, pentru ca adevărul de credință al Evangheliei, propovăduit prin învățătura și prin cultul Bisericii, să poată fi mai bine înțeles și trăit în adevăr de toți credincioșii, a ajuns să fie tâlcuit și zugrăvit artistic în sfintele icoane. Prin aceste adevărate „ferestre spre cer” ajungem nu doar să cunoaștem adevărurile vieții veșnice, ci și să fim părtași la ele. Icoana nu este doar o imagine, ci este „un loc al unei prezențe harice”, este un mod în care Dumnezeu Își face simțită prezența în lumea aceasta prin materia văzută și prin care ne cheamă la Sine. Icoanele depășesc lumea și istoria. Ele vorbesc despre viața de veci, și astfel, prin ele, noi suntem ajutați să înțelegem și să privim din perspectiva vieții viitoare tot ceea ce cunoaștem și trăim în această lume. Astfel, ca să înțelegem și să cunoaștem taina cea mare a Învierii Domnului, Biserica a rânduit să fie transpus în icoană acest eveniment unic al credinței creștine.

Iubiți credincioși,

În iconografia ortodoxă, Învierea Domnului apare zugrăvită ca fiind Pogorârea la iad a Mântuitorului, căci prin ea se exprimă cel mai bine transpunerea în imagine a adevărului de credință al Bisericii pe care îl vestim prin cântarea troparului Învierii: „*Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le*”. Părinții Bisericii ne învață că Domnul Iisus Hristos, îndată după ce a murit pe Cruce ca om, a coborât cu sufletul Său, ca Dumnezeu adevărat, în cele mai de jos ale pământului, zdrobind puterea iadului, a morții și a păcatului. „*Căci n-a putut fi ținut sub stricăciune Începătorul Vieții – ne învață Sfântul Vasile cel Mare în rugăciunea Sfintei Liturghii –, S-a făcut începătură tuturor celor adormiți, Întâiul Născut din morți... cale făcând oricărui trup la Învierea din morți*”. Icoana, ca și troparul Învierii, exprimă în chip deosebit

această taină a biruinței morții prin puterea iubirii jertfelnice a Domnului Hristos pentru noi.

Dacă în spiritualitatea apuseană Hristos este reprezentat asemenea unui „atlet” sau „cavaler biruitor” care iese singur și semeț din mormânt purtând un steag, ca semn al biruinței, flancat de un înger și de soldații care Îl privesc cutremurați, în Biserica noastră Domnul cel Înviat este întotdeauna reprezentat în *legătura de iubire directă cu omul*. Plină de înțeleșuri duhovnicești, icoana Pogorării la iad a Domnului Îl arată pe Mântuitorul făcându-Și drum prin învelișul pământului, călcând în picioare porțile iadului, peste care Se înalță, apoi, pentru a ridica pe *Adam* și pe *Eva* din osânda neascultării și pe toți dreptii Vechiului Testament din legăturile diavolului și ale morții la viața cea nouă și veșnică a Împărăției Sale.

Icoana Învierii are în centru Persoana Mântuitorului, noul Pom al Vieții, Care unește cerul cu pământul și Care adună sub acoperământul Său pe toți oamenii.

Veșmântul Său nu mai este zugrăvit ca cel din timpul slujirii pământești, ci este realizat întotdeauna într-un *alb strălucitor, auriu* sau cu *lumini aurii*, simbolizând lumina Învierii, slava și strălucirea Dumnezeirii, manifestată plenar în coborârea la iad. Din dorința de a exprima puterea cu care Hristos cel răstignit S-a pogorât la iad, iconarii au pictat o parte a veșmântului fluturând în sus, ca o indicare a rapidității cu care S-a coborât la iad. În mâna lui Iisus Hristos se află uneori pictat și un sul de hârtie, semn al propovăduirii, care, în anumite icoane, este înlocuit cu Sfânta Cruce, ca una prin care a fost biruită moartea.

Nimbul de lumină care Îl înconjoară pe Mântuitorul apare într-o formă de *migdală*, dorindu-se astfel o accentuare a *axei verticale a Crucii*, a verticalității, a extremei coborâri a lui Dumnezeu la om pentru a-l ridica din robia iadului și a morții. Semnificativ este faptul că acest nimb de lumină devine din ce în ce mai întunecat în imediata apropiere de Persoana Mântuitorului, iconarul vrând, în acest mod, să exprime artistic taina dumnezeirii lui Hristos, precum și faptul că noi, în lumina Învierii, Îl putem cunoaște numai prin lucrările Lui, însă nu în Ființa Lui, care ne rămâne mereu inaccesibilă.

Axa orizontală a Crucii din icoana Învierii se regăsește în gesturile biruitoare ale Mântuitorului, Care adună spre Sine întreaga umanitate reprezentată prin câteva personaje simbolice. Întotdeauna apar protopărinții neamului omenesc, *Adam* și *Eva*, pe care Mântuitorul îi prinde de mână și îi ridică cu multă putere din mormintele întunericului iadului în care zăcuseră. Atât de repede se petrece totul, încât *Eva* este zugrăvită adesea ca neapucând să își scoată mâna din mâneca hainei pentru a fi ajutată de Mântuitorul. În unele icoane, Hristos apare prinzând de mână doar pe *Adam*, ca o accentuare a întâlnirii dintre „*Adam cel vechi*”, cel care a căzut, și „*Adam Cel Nou*”, Care a venit să-l ridice.

În rândul dreptilor se remarcă întotdeauna chipul *Sfântului Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul*, cel care după moartea mucenicească, a binevestit și în iad apropiata venire a Mântuitorului Hristos. Sunt prezenți, de asemenea, și unii dintre profeții Vechiului Testament, *David, Solomon, Moise* – strămoși și profeți ai Mântuitorului –, dar și *Abel*, considerat cea dintâi jertfă umană.

În partea superioară a icoanei, cele două vârfuri de piatră arată că „*pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat*” (Matei 27, 51) în momentul morții Mântuitorului Hristos pe Cruce. Pe de altă parte, stâncile simbolizează cosmosul întreg, lumea restaurată în Hristos, și reflectă lumina ieșită din adâncurile pământului. Deasupra scenei apar zugrăviți și *doi îngeri*, adesea ținând în mâini însemnele Patimilor, semn că atât lumea văzută, cât și cea nevăzută participă cu bucurie la Învierea Domnului. În partea de jos, iadul este redat ca un adânc întunecat în care apare un schelet legat de mâini și de picioare și cu o funie de gât, simbol al *morții*. La picioarele Mântuitorului se află dispuse, adesea pe diagonale, *cele două porți ale iadului*, care au fost zdrobite, iar întreg spațiul iadului este plin de *zăvoarele și încuietorile* rupte ale iadului.

Iubiți credincioși,

Icoana Învierii Mântuitorului ne este cu adevărat un *stâlp de lumină* care ne ajută să înțelegem rostul venirii în lume a Domnului Hristos și semnificația vieții Lui de *ascultare până la moartea pe Cruce*, pentru a restaura întreaga umanitate și a arăta că Dumnezeu și Împărăția Lui sunt adevărata viață a oamenilor, ca eliberare a omului de sine însuși și de patimile inferioare, pentru a fi capabil de relația de iubire nesfârșită cu Dumnezeu.

Într-o singură imagine, în această icoană a Pogorării Mântuitorului la iad, privim cu *ochii sufletului luminați de credință* și înțelegem care este *taina adevăratei biruințe* asupra răului din această lume. Și anume: biruința prin puterea smereniei, a iertării și a ascultării de Dumnezeu. Strălucirea icoanei Învierii este slava Jertfei de iubire a Domnului Hristos, Care răspunde la ura și răutatea celor care-L răstigneau cu milostivirea Sa iertătoare – *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac* (Luca 23, 34) –, arătându-ne tuturor care este *Calea* cea adevărată prin care putem trece și noi din umbra răutăților și a morții spre Lumina Învierii și a vieții nesticăcioase.

Cel Care a biruit porțile iadului și moartea cu strălucirea dumnezeirii Sale caută și ușile sufletului nostru ferecat în obezile propriilor patimi și răutăți, voind să-l elibereze, precum a făcut cu Adam și Eva, scoțându-i din iad. Hristos cel Înviat, Care S-a făcut pe Sine Pâine cerească și Hrană a toată lumea, ne cheamă mereu la Ospățul Împărăției Sale, voind să intre, prin Taina Sfântului Său Trup și Sânge, și în întunericul inimilor noastre spre a ne umple de Viața Sa cea nouă și nepieritoare. Hristos, Biruitorul morții, Care ne-a poruncit să facem bine celor care ne fac rău, să

binecuvântăm pe cei ce ne vorbesc de rău și să iubim chiar și pe vrăjmașii noștri, oferindu-Se pe Sine pildă de iertare, ne dăruiește astăzi, prin învierea Sa, Harul și puterea de a ierta și de a-i numi „frați” chiar și pe cei ce ne urăsc pe noi.

Să primim, așadar, în inimile noastre, cu deplină mulțumire și recunoștință, Lumina Învierii Domnului Hristos, Care dezrobește sufletele noastre de deznădejde, răutăți și patimi, reaşezând mângâierea, pacea și bucuria Harului ceresc. Darurile duhovnicești nestrăcioase revărsate peste noi în această noapte de taină să pecetluiesc un nou început mântuitor al vieții fiecăruia dintre noi. Lumina Învierii Domnului Hristos s-o păstrăm și s-o ocrotim mereu cu sfințenie în viața noastră, a familiilor și copiilor noștri, căci ea este înțelepciunea și puterea cea mai presus de lume care preface viața noastră în *scară* către cer.

Dar această Lumină sfințitoare s-o dăruim, prin fapte și rugăciune, și inimilor celor din jur, care, din diferite pricini, nu sunt astăzi împreună cu noi: celor bătrâni și singuri, bolnavilor care zac în spitale, bunicilor noștri de departe sau din casele de bătrâni, copiilor părăsiți sau rămași fără părinți, celor îndoliați și necăjiți, celor aflați în lipsuri materiale sau spirituale și tuturor celor cuprinși de întristare sau de diferite neputințe. Să privim chipul acestora în lumina Învierii lui Hristos, ca pe o sfântă lumânare de Paști aprinsă în lume de iubirea lui Hristos pentru oameni. Tuturor acestora, lumina și bucuria Praznicului de acum să le fie mângâiere, binecuvântare, întărire și mântuire.

Iubiții mei fii sufletești,

Aceasta este noaptea și ziua Învierii Domnului. Bucuria pe care o trăim acum să sfințească viețile noastre și să le ridice spre Ziua cea neînserată, pe care a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm și să ne veselim în ea.

Hristos cel Înviat este în mijlocul nostru! Pacea și dragostea Lui să rodească în inimile noastre! În aceasta vor cunoaște toți că suntem ucenici ai Lui și fii ai Învierii: dacă vom avea în noi dragoste unul către altul!

Hristos a înviat!
Sărbători cu pace și binecuvântare!
La mulți și fericiți ani!

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor și pururea rugător către Hristos, Învierea noastră,

† LAURENȚIU
Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului